

Hance B., z nostalgie. Jak jinak?

I když mi, lásko, stále unikáš,
jsi moje ustavičná přítomnost, ó jistě!
Tak jako vodopád:
i když jej stále opouští voda stále táž,
on stále zůstává na tomtéž místě . . .

Vladimír Holan: I když...

1.

Konec sezóny ve španělských letoviscích je všude stejný. Stejně smutný. Hotely, i to, co se za hotely vydává, snižují provoz, personálu už si drží jen potřebné minimum, někteří už rovnou přibíjejí na okna a dveře dřevěné desky. Všichni míří na jih, uživat si výdělků.

I ten vzduch už je chladnější, nakolik to ve slunné zemi vůbec jde. Došel jsem samozřejmě i na to náměstíčko s hotelem. Prkna už jej pokrývala celý. Tam, tam v tom pokoji s okny do špinavého dvora, odkud páchly odpadky, tam jsme se milovali. A přesto to mělo svůj půvab.

Ani jsem se v Calelle nechtěl zastavit. Mířil jsem do Barcelony na nějaký nudný kongres týkající se novinek v telekomunikační oblasti jedné místní firmy. Nakonec mi to však nedalo a vystoupil jsem z vláčku právě na této stanici.

Ano, jezdí tu vláček podél pobřeží, příjemný, pohodlný a v podstatě rychlý. Výhledy z okna jsou fantastické. Jel jsem tedy na konferenci vlakem. Zkusil bych i loď, kdyby se mi na ní nedělalo špatně, a kdybych se nebál, že posádka bude opět zcela opilá.

Sotva jsem vystoupil z vlaku v zastávce Calella, bodlo mne u srdce. Znáte ten pocit, když si vzpomenete na dávné první lásky, jež zmizely v nedohlednu? Je jedno, jak ten vztah bouřlivě probíhal, zůstávají jenom milé vzpomínky a na duši teskno.

Vlak se vydal dál, vjel do tunelu, a já se vydal opačným směrem po pláži. Bože, tady jsme se v nocích nachodili! Kolik kamínků a mušliček sesbírali. Tamhle na písčném korzu tenkrát stal stan a uvnitř probíhal festival španělských tanců. Zářivá světla a dřevěné jeviště. Pocit, že jsme ve snu.

O kousek dál je hřbitov – rakve se zasouvají do zdi. Bílé. Všechno zářilo bělobou a rýsovalo se proti tmavě modré mase blízkého moře.

Jako mezek jsem pak věnoval čas procházení všech „našich“ míst, i když ta místa stejně tak patřila milionům dalších turistů. Navíc nyní působila smutně, opuštěně.

Obchody v hlavní ulici, s výjimkou lékárny, měly již rovněž zavřeno. Konec sezóny. Majitelé se opalovali u baru na Kanárských ostrovech.

Z balkónů zmizely květiny a kaktusy. Město se vylidňovalo a působilo poněkud strašidelně. Velké šedé desky chodníků zanášel prach.

Zašel jsem i zcela dozadu, kde už se rozkládala pole, v poslední ulici na sever býval krámek se zvířaty, hlavně zpěvnými ptáky. Mé zklamání se dalo čekat, tady zavřeli už minimálně před měsícem.

A přesto jsem dál tvrdohlavě brázdil ulice – tu malinkatý parčík s fontánkou a sochou nějaké místní významné osobnosti, tamhle krámek, co vypadal spíše jako sklad s elektronikou, nevábně páchnoucí popelnice v ulicích, sem tam projíždějící omladina na

motorkách, herna, kde se pařilo i nyní, jeden otevřený stánek s novinami, secesní vila v boční ulici, tunýlek na pláž pod kolejem, a vzadu za městečkem kopec s výhledem na nějaký polorozpadlý hrad.

Na jižním konci města, s výhledem na železniční tunel, a když jsem se vyklonil, i s výhledem na část hradu v dáli, měli ještě jedno otevřené bistro, kam jsem zapadl a objednal si pivo.

Popíjel jsem jen pár minut, když si ke mně někdo přisedl. Zatajil se mi dech. Nepodíval jsem se, kdo to je. Zavřel jsem pevně oči a zhluboka se nadechl. Už jsem zapomněl, jak voní, jak mi z její vůně běhal mráz po zádech.

Kdosi mi kdysi říkal, že lidé se k sobě hodí tak, jak si vzájemně voní. Ona mi voněla hodně. Já jí asi ne příliš. Nebo ji víc než vůně lákali movití a movitější pánové.

S očima stále zavřenýma jsem lehce vydechl:

„Co ty tu, proboha, děláš?“

A bál jsem se, bál jako malé dítě, abych ji neodfoukl, aby nezmizela jako představa, jako sen ve chvíli probuzení.

„A co ty? Chtěla jsem se zeptat na to samé.“

Její hlas. Je možné i po letech mít rád její hlas? Po tom všem, co mi provedla? Zprudka otevírám oči.

Oslepí mne světlo lampionů a ona proti němu sedí jako víla, vidím jen její obrysy. Takhle si se mnou hrát. Oba jsme věděli, že žádná víla není, natož ze světla zrozená.

Nepoznal bych ji. Když přivyknou osvětlení, sedí stále proti mně, směje se, ale měl bych ji za cizího člověka. Nemít předtím zavřené oči, vyhnal bych ji od stolu jako podvodníka. Respektive podvodnici, když se dnes tak dbá na genderovou vyváženost.

Zpoza baru zní tichá jazzová hudba a od moře tichý šum vln. Asi se síly osudu dohodly, že dnešní večer mi dají pecku mezi oči a já si to odskáču za všechny ty roky, kdy mne okázale ignorovaly.

Opřu se ještě víc dozadu do proutěného křesla a rozhodnu se, že nechám věcem volný průběh. Objednávám víno, těžké, rudé jako krev, nejspíše místní. Přes sklenici, v níž se odráží barevnost lampionů a pobřeží, ji se zamhouřenýma očima pozoruji.

„Tomu říkám náhoda. Dvacet let jsme se v Praze nepotkali, a pak se potkáme tady, několik tisíc kilometrů od domova.“

„Já už v Praze nebydlím,“ oduší, ne bez známky určité zloby.

„Copak, pan doktor se nechtěl rozvést? Nebo to byl ten programátor v Německu?“

„Nech toho. Aspoň teď a tady.“

Měla pravdu.

Zamyšleně si i ona mne prohlíží, podobně ostře a zoufale jako já ji.

Zestárla, co si budeme povídat. Dlouhé špinavě blond vlasy neutekly před nůžkami stovek kadeřníků, krátký sestřih jí však sluší. Ale jinak.

Chybí mi na ní, skoro až zoufale, její kostkované kalhoty, její růžovoučká halenka s vatovými vycpávkami v ramenou. Jediné, co snad zůstalo, tak tuna make-upu v obličejí. Ale ne, až tak zle to nevypadá, přemlouvám se.

Přibrala, ale nijak výrazně. Boky má širší.

Co vidí ona? Bojím se jen domyslet. Bříško, vrásky a řídnoucí vlasy? Někdy je lepší mít nostalgické sny, než se zabývat současnou realitou.

Jistě, přemýšlím v krátkých chvílích nejistoty a onoho zoufalství, zda bychom mohli zde – za tajuplných a kouzelných okolností – znovu navázat náš vztah. A určitě bych lhal, kdybych tvrdil, že mne nenapadlo, jestli by se v nějakém místním hotelu našel jeden pokoj s jednou postelí pro dva.

V tuto noc se její i moje minulost smazaly, neexistovaly. Jsme v bodě nula. Právě jsme se potkali a neznáme se. Skutečně jen Bůh ví, co bude dál.

2.

Existuje mnoho míst na zeměkouli, kde jsem nikdy nebyl. Někam ani nemám touhu jet, protože úplavice nepatří k něčemu, bez čeho bych se neobešel. Jiná bych moc rád viděl, ale nenašel se nikdy čas, nebo peníze, případně oboje.

A pak existuje pár míst, skutečně jen pár, která bychom nazvali prdelí světa, ale která nám z různých důvodů nějak přirostla k srdci. Calella je například malé městečko na Costa Brava, a nebýt turistického ruchu, žije tu jen pár zemědělců, kteří trou bídu s nouzí.

Existují však i jiná místa, kdekoliv ve světě, všude tam, kde jste byli, a kde jste z nějakého důvodu cítili dobře.

Pamatuji si, že jsem nenáviděl Los Angeles, když jsem v něm pobýval. Neměl jsem je rád do chvíle, než jsem odjel, než uteklo několik měsíců a než jsem náhodně zaslechl v rádiu písničku od Beach Boys (tedy vlastně The Mamas and the Papas) California Dreamin'. A tehdy jsem pochopil, jak teskně mi to město chybí.

Ten jemný ranní vánek ve vlasech, přicházející od hodinu vzdáleného moře, to všudypřítomné slunce, ten kontrast moderních mrakodrapů a bezdomovců v downtownu, skotská vesnička vedle zakotvené Queen Mary, kýčovitý západ slunce nad Tichým oceánem, viděný očima Pobřežní hlídky, neskutečně cirkusový a pouťový Hollywood bulvár, s jeho hvězdami na špinavém chodníku, zakončený ještě pouťovějším čínským divadlem, atrakce zábavních filmových parků, oholené palmy na kolonádě podél pobřeží, průmyslové doky na Long Beach, hokejový stadion v Anaheimu, obří budova akvária, umělé laguny v Rainbow Lagoon Parku, umělá rybářská vesnička na protilehlém molu, afroamerický muzikant, hrající na molu v Santa Monice na bubny a krmící racky z ruky, El Pueblo, kde stále vane duch zakladatelů města, hlavní nádraží, tak často viděné v mnoha filmech, ale i ta ošklivá pošta naproti...

Tu písničku jsem zaslechl právě v jejím autě, když mne tehdy vezla do Prahy, a kolem se míhaly zelené stromy a jejich vrcholky probleskovalo slunce.

Měla řidičák teprve chvíli, proto jsem nesměl mluvit, konverzace zakázala, aby se mohla soustředit na řízení. Ona, mladičká a chudičká, jak o sobě často prohlašovala, protože jsem si ji do Prahy přivedl v jejích ještě sedmnácti letech, se během té krátké doby, co se mnou žila, vzmohla na řidičák a dokonce vlastní auto, škodovku.

Už tenkrát mi to mohlo být podezřelé, a posléze bylo, jenže láska je skutečně slepá. Když jsem ji vyhazoval z bytu, který jsem platil a na který nikdy korunou nepřispěla, cítila to jako obrovskou křivdu.

A přesto v této chvíli, kdy mne vezla do Prahy, už nějakou chvíli po našem dramatickém rozchodu, ve chvíli, kdy jsem nesměl mluvit, cítil jsem pocity, díky té písničce, jaké s člověkem cloumají jen při těžkých nostalgických náladách. Kde je moje Los Angeles? A kde je moje první láska? Světlo se jí rozlévá ve vlasech, sedí vedle mne, ale nevnímá mne, je na míle daleko a soustředí se s pevně zaťatými rty na řízení.

„Jsi tu autem?“ ptám se, ale vrtí hlavou. Spadla z nebe, říkám si, tak to má být. Čekám, až vysvětlí, kde se k čertu či k andělu v Calelle bere, ale mlčí. To jí vždy šlo dokonale. Když mlčíte, nemusíte lhát. Když mlčíte, vypadáte ctnostněji.

„Co máš v plánu?“

Pokrčí rameny. Jako vždy. Tohle gesto jsem znal. Podvědomě jsem čekal, že řekne, jak je mladičká, ale asi si sama uvědomila, jak by to dnes znělo falešně.

Na druhé straně tunelu zazní siréna vlaku. Hodím na stůl peníze za nás za oba, vždycky se nechávala zvát a vždycky si nechávala blahosklonně kupovat dárky, a vezmu ji za ruku. Vždy jí mívala drsnou, ačkoliv práci nikdy příliš nedala. Naposledy, když jsem ji znal, živila se jako zubní laborantka.

„Počkej, co děláš?“

Nesnášela na mě moji impulzivnost, okamžité nápady. Chtěla mít jasně daný plán, přesně do detailů. A to byla přitom znamením Kozoroh.

Od bistra jen pár kroků k nádraží. Má s sebou jen kabelku, drahou, naštěstí ne lodičky, sice drahé, ale boty pro chůzi.

Stihnu v automatu koupit lístek a jen tak tak naskočíme do vláčku, který do tmy přišustí s rozzářenými okny a závanem železničního vzduchu.

„Kam jedeme?“ ptá se nervózně a pokukuje po lidech kolem nás. Vysmátá starší černoška. Mladík s kytarou. Pár vesničanek, dokonce některé i s košíky na kolenou. Noční vlak nás veze k přeřadišti za městem, kde se musí přestoupit, pokud chceme pokračovat dál. A to jsme chtěli, tedy já určitě.

Vykašlal jsem se na nějaké hodinové hotely. Nedokážu si představit, alespoň ne teď a nyní, že bychom spolu měli intimní chvíli. I kdyby se to odehrálo v pokoji do dvora s páchnoucími exotickými odpadky jako kdysi.

Měl jsem jiný plán a měsíční noc se zářícím měsícem mi v tom nahrává. Nádraží v Gironě se nachází jen kousek od cíle cesty. Nevím, proč jsem jej vybral. Vytanulo mi na mysli jako další spojovací bod, jako další mystický mezník.

Prokličujete rušnou ulicí, druhou, a jste u říčky, spíše potůčku, a míříte přes kamenný most ke kostelu, co vypadá jako zmenšená katedrála. Kolem něj mírně do kopečka. Teď v noci samozřejmě měli pokladny zavřené a musím ji přinutit, aby se mnou přelezla plot. Možná pod vlivem té noci se nechá umluvit, i když taková šílenost šla zcela proti její nátuře a musí jí být hodně proti srsti.

A najednou se procházíme ve starých římských ulicích. Obklopeni římskými sloupy, zbytky chrámů, domů, soch. Artemis na nás pochmurně shlíží, a nahoře na tom kopečku, kde je výhled daleko do roviny, se zadýchaně zastavím, abych jí konečně ruku pustil. Držel jsem ji celou cestu až sem, aby mi neutekla, ani jsem si to neuvědomil.

Podobně se snažíte zadržet sen, když nad ránem vám proklouzává za víčky a mizí pryč, aby uvolnil místo reálnému světu beze snů.

V dálce září a mihotají se světla a mírný vánek nám víská a povlává vlasy – ty její jsem kdysi zbožňoval. Stojíme zde jako dva ratlíci, přece jen na konci sezóny už nejsou noci nijak teplé, spíše chladné, až se ke mně sama přivine, jako kdysi dávno, když vznikl vesmír, mne rukou chytí kolem pasu a prstem se zahákne za poutko u mých riflí.

Na tohle gesto jsem dávno zapomněl, a teď, znovu objevené, mne potěšilo podobně, jako když najdete ztracenou hračku nebo plyšáka svého raného dětství, který jediný vám rozuměl a byl svědkem všech vašich problémů a stesků.

Obejmu ji také a objevuji znovu krajinu jejího těla v této oblasti, kde jsem už léta nebloudil a kde mé prsty znovu nacházejí ztracené hrbolky a rokle a nepravidelnosti, jak jen lidské tělo má, čímž je krásné.

Kolem nás zuří stará říše římská, zvedá se bouřlivě z porostu trav a stromů a keřů, vzedmula se k nebi a spadla na nás a my se stali římskými nádeníky, otroky, kteří na tu jedinou chvíli směli opustit dům svého pána a cítit se svobodně.

„Je to nádhera,“ říká. A když ona řekne, že je něco nádhera, mohlo to být sebekýčovitější, ale mohli jste věřit, že to myslí do hloubi srdce a duše upřímně. „Tady jsem nikdy nebyla.“

„Ne, spolu jsme tu nikdy nebyli.“

„A s kým?“ zajímá se – a odtáhne ruku. Pouto se přetrhlo a vzduch se ochladí. Hodím jí přes ramena sako, stejně nerad chodím v obleku.

„S jinou. Když jsi mne nechtěla.“

„Nech toho, prosím tě.“